

2. JAK ZÍSKAT INFORMACE, PO NICHŽ TOUŽÍME?

3. JAK ZÍSKAT VZOREK JEVU, KTERÝ NÁS ZAJÍMÁ?

PSY112, PSY712 METODOLOGIE PSYCHOLOGIE

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU

2 SKUPINY METOD

OBSERVAČNÍ

- POZOROVÁNÍ
- ANALÝZA PRODUKTŮ
- MAPY, STOPY
- EXPERIMENTÁLNÍ METODY
- TESTY

DOTAZOVACÍ

- ROZHOVOR
- FOCUS GROUP
- DOTAZNÍK
- POSTOJOVÉ ŠKÁLY
- POSUZOVACÍ ŠKÁLY

AJ: observation, product(document) analysis; experimental methods, maps, traces, tests, interview, focus group, questionnaire, attitude scales, rating scales

PSY112, PSY712

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fs.muni.cz

KLADENÍ OTÁZEK - ROZHOVOR

Jde vlastně o **ZPROSTŘEDKOVANÉ POZOROVÁNÍ**
ptáme se druhých na výsledky jejich „pozorování“

Rozhovor je konverzace se specifickým **CÍLEM, ÚČELEM**.
Rozhovor je **DOVEDNOST**.

ZÁKLADNÍ PRVKY ROZHOVORU

- **KLADENÍ** otázek (formulovat, řadit, klást)
- **NASLOUCHÁNÍ** odpovědím (+ záznam)
- **VEDENÍ** rozhovoru, aby směřoval k vytýčenému cíli

AJ: asking questions, interview, purpose, skill, asking, listening, interview management

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fs.muni.cz

TYPY ROZHOVORU - STRUKTUROVÁNÍ

Jak moc necháme respondenta aby určoval, jaké budou odpovědi - výsledky.

- **NESTRUKTUROVANÝ** - *O čem bude mluvit R, když se ho zeptám na tuto oblast? - Co si myslíte o euthanasii?*
- **STRUKTUROVANÝ** - *Myslí si R tohle nebo tohle? Měla by být, podle vás euthanasie zlegalizována? A/N*
- **POLOSTRUKTUROVANÝ** - *Abych se dozvěděl, jak R vnímá danou oblast, budeme se muset v rozhovoru dotknout následujících témat, otázek. Co si myslíte o legalizaci euthanasie? Kdy je podle vás euthanasie morálně ospravedlnitelná?*
- **KLINICKÝ (EXPERTNÍ)** - *Pevně dáno, co se máme dozvědět (např. stanovení diagnózy), strategie flexibilní.*

... **SCHÉMA (PLÁN) ROZHOVORU**

AJ: structured, semi-structured, unstructured, clinical (expert), interview schedule

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fs.muni.cz

PSY112, PSY712

VEDENÍ ROZHOVORU - PRŮBĚH

- **ÚVOD** - představení tazatele, účelu rozhovoru, ujištění o důvěrnosti, dohoda o záznamu, **raport**
- **ZAHŘÍVACÍ KOLO** - jednoduché neohrožující otázky
- **HLAVNÍ NÁPLŇ ROZHOVORU**
- **ZKLIDNĚNÍ** - uvolnění napětí, které se mohlo během rozhovoru nashromáždit
- **UZAVŘENÍ** - poděkování, **debriefing**, rozloučení se. Pozor na jev „ruka na klíče“

AJ: Interview stages, introduction warm-up, main body, cool-off, closure

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY712

VEDENÍ ROZHOVORU - PRAVIDLA

- Mějte **NATRÉNOVÁNO**
- Více **POSLOUCHEJTE** než mluvíte
- **NEUTRALITA**
 - Otázky klad'te klidně, přímočaře a způsobem, který v respondentovi nevyvolá pocit ohrožení (nebo jiné nežádoucí pocity)
 - Minimalizujte návodnost, **SUGESTIVNOST**. Nedejte znát, jaké odpovědi si přejete slyšet.
- Otázky řad'te od obecnějších ke specifitějším (trychtýř)
- **UŽÍVEJTE** si to (nebo se alespoň tvařte, že vás to baví, že váš respondentův názor zajímá)

... nedodržení vede ke zkreslení - **INTERVIEWER BIAS**

AJ: interviewing rules, practice, listen, ask in a neutral way, funnel technique, enjoy

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY712

VEDENÍ ROZHOVORU - POBÍDKY

Techniky sloužící udržení raportu, ujišťování se o odpovědích, pobízení k dalším odpovědím.

- **POBÍDKY UNIVERZÁLNÍ**
 - mlčení (krátké)
 - tázavý pohled
 - „mmmmmm“
 - opakování, parafrázování, sumarizování
 - přitakávání (porozumění, zájem)
- **NABÍDKY SPECIFICKÉ**
 - Připravené doplňující nebo návodné otázky
 - Součástí rozhovorového schématu (plánu)

AJ: probes

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY712

FORMY (FORMÁTY) OTÁZEK

- **OTEVŘENÉ** - charakter odpovědi není určen
- **UZAVŘENÉ** - omezené odpověďové varianty
 - Ano/ne, dichotomické, alternativní
 - Multiple-choice (*ustáleně alternativní, mnohonásobné volby* ;:-)
 - **ŠKÁLOVÉ** (posuzovací, ratingové) - přímá kvantifikace

- **SPECIÁLNÍ (PSYCHOLOGICKÉ)** - vědomé porušení „pravidel“ >> skrytí pravého účelu >> **verbální chování**
 - Např. projektivní, asociální (konotační)
 - Manipulativní, experimentální (npř. nucená volba, sugesce)

AJ: question forms, open, closed, true/false, dichotomous, scale, rating, projective

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY112

PRAVIDLA VOLBY/FORMULACE OTÁZEK

- RELEVANCE, ZNÁMOST TÉMATU - pro vás i respondenta
- JEDNODUCHOST, KRÁTKOST - krátkodobá paměť (7-2)
 - jen na JEDNU VĚC (x dvouhlavňovost), pozor na podmiňování,
- SROZUMITELNOST, vyhýbejte se slangu, je nutné ji ověřovat, srozumitelnost všem respondentům
- POZOR NA ZÁPORY v otázce
- VYHÝBEJTE SE SUGESTIVNÍM otázkám, zvažujte dojem na R
- VYHÝBEJTE SE EMOTIVNÍM otázkám
- VYVAŽUJTE - zahrňte do otázky oba póly
 - nabídněte „NEVÍM“, kdykoli lze nevědět
- POZOR NA KONTEXT daný předchozími ot.

... a další

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY112

ZKRESLENÍ V ODPOVĚDÍCH

- PŘITAKÁVÁNÍ
- SOCIÁLNÍ ŽÁDOUCNOST
- SOCIÁLNÍ HOSTILITA
- PAMĚŤOVÉ CHYBY
- LHOSTEJNOST
- VYHÝBÁNÍ SE EXTRÉMŮM

A.J.: biases, acquiescence (yeassaying), social desirability, hostility, memory errors, indifference, avoiding the extremes

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY112

JAK ODPOVÍDÁME NA OTÁZKY

POROZUMĚNÍ	Identifikace požadované informace Propojení s relevantními pojmy Sociální kognice - účel tázání
VYBAVENÍ	Stanovení strategie vybavení Vybavení specifických a obecných paměťových stop <i>Doplnění chybějících detailů</i>
POSOUZENÍ	... kompletnosti a relevantnosti vybaveného ... vhodnosti, přípustnosti Vytvoření odhadu na základě dílčích informací
ODPOVĚĎ	Srovnání svého odhadu s nabízenými kategoriemi Provádění úprav...

A.J.: comprehension, retrieval, judgement, response

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fss.muni.cz

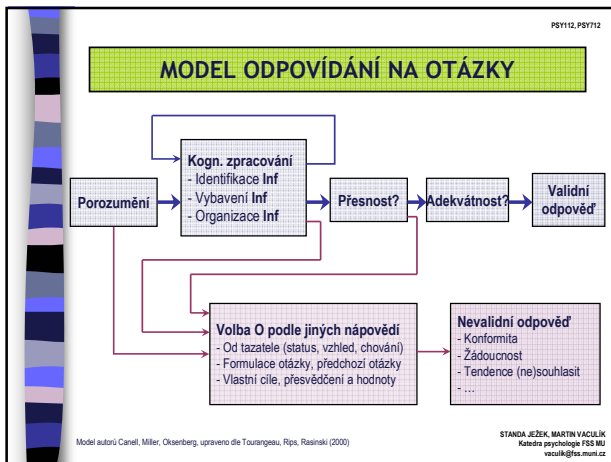
PSY112, PSY112

JAK HÁDÁME ODPOVĚDI

- Respondenti odpovědi obvykle „odhadují“
 - ve schopnostech a motivaci se respondenti liší
 - platí zde obecné heuristiky a zkreslení odhadů
- V odhadu využívají kontextuální nápovědi
 - kontext „dělání výzkumu“
 - dotazování jako sociální setkání (Grice)
 - kontext ostatních otázek a odpovědí
 - formulace otázky
 - otázka, nabídnuté odpovědi
- Odpovídání na otázky ovlivňuje další chování a kognici

A.J.: estimation, heuristics, contextual cues

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSS MU
vaculik@fss.muni.cz

- PSY112, PSY712
- ### GRICEHO KONVERZAČNÍ IDEÁLY
- Normální konverzace v běžném životě interpretujeme tak, jako bychom očekávali od svých konverzačních partnerů naplnění následujících ideálů:
- **IDEÁL KVALITY**
 - Neříkáme lži, ani věci, pro které nemáte důkazy
 - **IDEÁL RELEVANCE**
 - Říkáme pouze věci, které jsou pro účel konverzace relevantní, smysluplné, účelné
 - **IDEÁL KVANTITY**
 - Naše příspěvky do konverzace jsou přesně tolik informativní, jak je třeba, ani o trochu víc
 - **IDEÁL MRAVŮ**
 - Naše příspěvky jsou jasné a stručné
- Předpokládá se, že mluvíme pravdu, sdělujeme relevantní informace, sdělujeme adekvátní množství informací, a to jasně.
- http://en.wikipedia.org/wiki/Gricean_maxims
- STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

PSY112, PSY712

KLADENÍ OTÁZEK - DOTAZNÍK

ROZHOVOR	DOTAZNÍK
Nižší možnost standardizace	Vyšší možnost standardizace
Vyšší potenciál pro validitu	Nižší potenciál pro validitu
Nižší potenciál pro reliabilitu	Vyšší potenciál pro reliabilitu
Vliv tazatele vysoký (+ i -)	Vliv tazatele minimální
Návratnost vysoká a snáze kontrolovatelná	Návratnost menší a hůře kontrolovatelná
Drahý (čas i peníze)	Levný (až laciný)
Anonymita problematická	Anonymita možná
Vyšší možnost motivovat	Omezené motivování / demotivace

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

- PSY112, PSY712
- ### FORMULACE OTÁZEK do DOTAZNÍKU
- Spíše specifické než obecné
 - Spíše uzavřené než otevřené (ale...)
 - Spíše nabídnout „nevím/nemám názor“, než ne
 - popř. zvážit možnost střední/neutrální alternativy
 - Spíše nucená volba než (ne)souhlas
 - Pořadí otázek (obecnější před specifickými)
 - Specifika konkrétních formulací
 - Pozor na obecné kvantifikátory
 - *Neptejte se, na co byste se nezeptali ústně*
- STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

ZVYŠOVÁNÍ RELIABILITY ZMNOŽENÍM POLOŽEK

- Jedna otázka je velmi zranitelná
- Když se zeptáme vícekrát trochu jinak, máme více šancí na úspěch
- Průnik více otázek hledáme zprůměrováním (popř. sečtením)

Kdy lze sčítat položky

- **Kladná korelace** - odpovědi jsou produktem téže vnitřní tendence
- **Kumulace** - chování, události

KLADENÍ OTÁZEK - FOCUS GROUPS

FG (=ohnisková skupina)
- rozhovor s malou skupinou (5-10)

ROZHOVOR	FOCUS GROUP SKUPINOVÝ ROZHOVOR
Vyšší možnost standardizace	Nižší možnost standardizace
Širší rozsah	Užší rozsah
Snazší na management	Náročnější na management
Drahý (čas i peníze)	Levnější
	Větší problém s citlivými tématy
	Sledování interakcí

PŘEDNOSTI A SLABÉ STRÁNKY DOTAZOVÁNÍ

MOŽNÉ PŘEDNOSTI

- Mnohem snazší přístup k širší paletě jevů
- Časová nezávislost
- Někdy menší náročnost - finanční, časová

MOŽNÁ SLABÁ MÍSTA

- Zranitelnost daná zprostředkovaností
- Zranitelnost daná interaktivností
- Kvality pozorovatele i tazatele

JAK VYBRAT LIDI DO VÝZKUMU? SAMPLING

PSY112, PSY704 METODOLOGIE PSYCHOLOGIE

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU

PSY112, PSY112

LITERATURA

Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B. (1990). *Research Methods in Psychology*. New York, McGraw-Hill Publishing, 128-135.

Ferjenčík, J. (2000). Úvod do metodologie psychologického výzkumu. (Jak zkoumat lidskou duši). Praha, Portál, 113-122.

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

PSY112, PSY112

KLÍČOVÁ SLOVA

- reprezentativní vzorek --- biased sample (nerepresentativní vzorek)
- homogenita populace
- způsoby výběru vzorků: pravděpodobnostní výběry (jednoduchý náhodný výběr, systematický náhodný výběr, stratifikovaný náhodný výběr), záměrné výběry (příležitostný výběr, kvótní výběr, snow ball technika, záměrný/účelový výběr)
- velikost zkoumaného souboru
- vzorky jevů
 - vzorky lidí
 - vzorky chování (časové vzorky, vzorky události)
 - vzorky prostředí

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

PSY112, PSY112

POPULACE x VZOREK

Na koho, kdy a kde použít vybrané metody?

MŮŽEME ZKOUMAT VŠECHNY VÝSKYTY JEVŮ – POPULACI?

PARTNERKÝ KONFLIKT ----- POSTOJ K ŘEDITELI FIRMY

OBVYKLE MUSÍME POUŽÍT VZOREK(=VÝBĚR) JEVŮ A Z NĚJ USUZOVAT NA POPULACI

VZOREK REPREZENTUJE POPULACI – REPREZENTATIVNOST

REPREZENTATIVNÍ VZOREK – TEORETICKÝ IDEÁL

VYJMA POČTU PRVKŮ JE VE VŠEM SHODNÝ S POPULACÍ

REPREZENTATIVNÍ VZOREK – PRAKTICKÝ IDEÁL

JE SHODNÝ VE VŠECH DŮLEŽITÝCH PROMĚNNÝCH – CHARAKTERISTIKÁCH ZKOUMANÉHO JEVU A SOUVISEJÍCÍCH JEVŮ

MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

PSY112, PSY112

VÝZKUMNÝ VZOREK

JAK TO MŮŽE VYPADAT?

STRATEGIE ZVLÁDÁNÍ PARTNERSKÝCH KONFLIKTŮ

PROZKOUMAT VŠECHNY PARTNERSKÉ PÁRY (PP) (MAJÍCÍ KONFLIKTY) NA SVĚTĚ

PROZKOUMAT VŠECHNY PP (MAJÍCÍ KONFLIKTY) V ČR

PROZKOUMAT PP NAVŠTĚVUJÍCÍ PORADNY V ČR

PROZKOUMAT PP NAVŠTĚVUJÍCÍ PORADNY V BRNĚ A PRAZE

PROZKOUMAT PP NAVŠTĚVUJÍCÍ VYBRANÉ PORADNY V BRNĚ A PRAZE

50 PÁRŮ Z JEDNÉ PORADNY V BRNĚ

50 PÁRŮ Z JEDNÉ PORADNY V PRAZE

NEREPRZENTATIVNÍ VZOREK
BIASED SAMPLE

VÝBĚROVÝ RÁMEC

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FSB MU
vaculik@fsb.muni.cz

PSY112, PSY712

POPULACE

PRAHA

BRNO

VYBĚROVÝ RÁMEC

NEREPREZENTATIVNÍ VZOREK BIAS SAMPLE

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY712

NA ČEM ZÁVISÍ REPREZENTATIVNOST VZORKU? JE TŘEBA MÍT VŽDY VELIKÝ VZOREK?

ZPŮSOB VYBĚRU VZORKU

VÝZKUM POSTOJŮ KE KURZU METODOLOGIE

- 1 VYBERU PRVNÍCH 10, KTEŘÍ PŘIJDOU NA PŘEDNÁŠKU
- 2 PODÍVÁM SE NA SEZNAM ZAPSANÝCH STUDENTŮ V IS A VYBERU KAŽDÉHO PÁTÉHO ČLOVĚKA ZE SEZNAMU. ZÍSKÁM CELKEM 10 LIDÍ.

VELIKOST VZORKU

HOMOGENITA POPULACE
V PROMĚNNÝCH, KTERÉ JSOU PRO MŮJ VÝZKUM DŮLEŽITÉ

$s_m = \sqrt{s/n}$... HOMOGENITA ZVYŠUJE REPREZENTATIVNOST

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY712

STRATEGIE VYBĚRU VZORKŮ OSOB JAK VYBRAT LIDI DO VÝZKUMU?

- 1 VYBERU PRVNÍCH 10, KTEŘÍ PŘIJDOU NA PŘEDNÁŠKU
- 2 PODÍVÁM SE NA SEZNAM ZAPSANÝCH STUDENTŮ V IS KE KURZU A ROZHODNU SE, ŽE VYBERU KAŽDÉHO PÁTÉHO ČLOVĚKA ZE SEZNAMU. ZÍSKÁM CELKEM 10 LIDÍ.

NEPRAVDĚPODOBNOSTNÍ	PRÁVDĚPODOBNOSTNÍ
PŘÍLEŽITOSTNÝ VYBĚR CONVENIENCE SAMPLING	JEDNODUCHÝ NÁHODNÝ VYBĚR SIMPLE RANDOM SAMPLING
LAVINOVÝ VYBĚR SNOW BALL TECHNIQUE	SYSTEMATICKÝ NÁHODNÝ VYBĚR SYSTEMATIC SAMPLING
KVŮTNÍ VYBĚR	STRATIFIKOVANÝ NÁHODNÝ VYBĚR STRATIFIED RANDOM SAMPLING
ZÁMĚRNÝ VYBĚR	

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY712

NEPRAVDĚPODOBNOSTNÍ VYBĚRY 2 KDYŽ NEMÁM SEZNAM VŠECH LIDÍ POPULACE?

PŘÍLEŽITOSTNÝ VYBĚR
CONVENIENCE SAMPLING

Výběr lidí pouze na základě jejich dostupnosti a ochoty podílet se na výzkumu

V poradnách oslovím prvních 20 párů a z nich zařadím do výzkumu ty, kteří souhlasí.

LAVINOVÝ VYBĚR
SNOW BALL TECHNIQUE

Vznik vztahů prostřednictvím internetu a jejich vývoj
Navážu kontakt s jedním člověkem a požádám ho, aby se pokusil oslovit další lidi, kteří navázali vztah prostřednictvím internetu.

VHODNÝ U LIDÍ, KTEŘÍ JSOU OBTÍŽNĚ DOSTUPNÍ NEBO U SKUPIN S VNITŘNÍ STRUKTUROU

ČASOVĚ NÁROČNÝ

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY712

NEPRAVDĚPODOBNOSTNÍ VÝBĚRY 2

CO KDYŽ NEMÁM SEZNAM VŠECH LIDÍ POPULACE?

KVÓTNÍ VÝBĚR

Výběr na základě **znalosti** rozložení znaků 1-2 proměnných v populaci – zajištění reprezentativnosti v těchto proměnných

Do poraden chodí páry různého věku, různé délky partnerství a řeší různé problémy. Víme, že nejvíce je mladých partnerství (lidé do 35 let), jejichž partnerství trvá 3 - 5 let. Nejméně chodí párů ve věku 40 - 50 let, jejichž vztah trvá 10-15 let. Nejčastěji řešenými problémy jsou spory o moc v rodině a finance, sexuální problémy. Má smysl pouze u proměnných, které mohou mít vliv na výsledky.

ZÁMĚRNÝ/ÚČELOVÝ VÝBĚR

Výběr na konkrétních jevů/osob, protože mají charakteristiky, které potřebujeme. Při párování (matching) a ve kvalitativním výzkumu.

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULIK
Katedra psychologie FSF MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY712

PRÁVDĚPODOBNOSTNÍ VÝBĚRY 1

CO KDYŽ MÁM PENÍZE A SEZNAM VŠECH LIDÍ POPULACE?

Každý prvek výběrového rámce má stejnou šanci být vybrán do vzorku.

JEDNODUCHÝ NÁHODNÝ VÝBĚR

SIMPLE RANDOM SAMPLING

1. NOVÁK
2. ČÍZEK
3. KROPÁČ
4. PUPÁLEK
5. PROKOP
6. ČIKO
7. KLÍŽ
8. NĚMEC
9. BUREŠ
10. MALENOVSKÝ
11. RYŠÁVKA
12. VAKOČ
13. MACEK
14. KOSTROŇ
15. JEZEK

NÁHODNÁ ČÍSLA; LOSOVÁNÍ

26384
59649
10914

2. ČÍZEK
4. PUPÁLEK
5. PROKOP
9. BUREŠ
10. MALENOVSKÝ
14. KOSTROŇ

SYSTEMATICKÝ NÁHODNÝ VÝBĚR

SYSTEMATIC SAMPLING

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULIK
Katedra psychologie FSF MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY712

PRÁVDĚPODOBNOSTNÍ VÝBĚRY 2

CO KDYŽ MÁM PENÍZE A SEZNAM VŠECH LIDÍ POPULACE?

STRATIFIKOVANÝ NÁHODNÝ VÝBĚR

STRATIFIED RANDOM SAMPLING

Zvyšuje efektivitu jednoduchého náhodného výběru.

Populace je rozdělena na subpopulace - **strata**, ve kterých je proveden jednoduchý náhodný výběr.

Obvykle **PROPORCIONÁLNÍ s.N.V.**, někdy oversampling minoritních strat.

Hodí se pro heterogenní výběrový rámec – zajišťuje zastoupení minorit

Pokud proměnná definující strata nesouvisí se zkoumanými jevy, reprezentativnost může naopak **klesnout!**

SKUPINOVÝ NÁHODNÝ VÝBĚR

CLUSTER SAMPLING

Zjednodušuje jednoduchý náhodný výběr – vybírají se přirozené skupiny. Často snižuje variabilitu (zvyšuje homogenitu vzorku).

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULIK
Katedra psychologie FSF MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY712

JAK VELIKÝ VZOREK BYCH MĚL MÍT?

CO BYCH MĚL ZVÁŽIT, KDYŽ PŘEMÝŠLÍM O VELIKOSTI VZORKU?

STATISTIKA - SÍLA TESTU

Tak velký vzorek, abychom měli >80% šanci na signifikantní výsledek, pokud jsou naše předpoklady (hypotéza) správné

ZDROJE

ČAS, PENÍZE, SCHOPNOSTI NA POŘÍZENÍ VÝZKUMNÉHO SOUBORU

Lépe menší vzorek precizně obhospodařený než velký nezvládnutý

ZÁVAŽNOST VÝSLEDKŮ

DŮLEŽITÉ ROZHODNUTÍ VYŽADUJE VĚTŠÍ MÍRU PŘESNOSTI, JISTOTY

POČET PROMĚNNÝCH ČI SKUPIN

VÍC PROMĚNNÝCH/SKUPIN, VĚTŠÍ VZOREK ... NÁSOBNĚ

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULIK
Katedra psychologie FSF MU
vaculik@fss.muni.cz

PSY112, PSY112

VÝBĚR VZORKŮ V PSYCHOLOGII

- Většina psychologických poznatků vznikla na nepravděpodobnostních vzorcích specifických populací.
 - „bílí studenti psychologie, střední vrstva, euroamerická kultura“
- Proč to nevádí?
 - zkoumané proměnné jsou blízko biologicko/fyziologickému základu
 - homogenita této „karikaturní“ populace umožňuje příležitostný výběr
 - replikační tradice – poznatky vznikají na jednotlivcích a malých/specifických skupinách a velkým množstvím návazných studií se testuje/rozšiřuje platnost na širší skupiny
- Kdy to vadí?
 - když opravdu záleží na výsledku jedné studie
 - když se zabýváme jevy, které spadají do té části psychologie, kterou bychom mohli nazývat sociální vědou – postoje, jazyk...
 - když populaci myslíme populaci v geografickém/demografickém smyslu

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY112

VÝBĚRY VZORKŮ PŘI POZOROVÁNÍ CO, KDY A KDE POZOROVAT?

ZÁJEM PRVNÁČKŮ O ŠKOLU

BUDU POZOROVAT CHOVÁNÍ PRVNÁKŮ V ZÁŘÍ A ŘÍJNU

BUDU POZOROVAT CHOVÁNÍ PRVNÁKŮ V PRVNÉ HODINĚ VÝUKY

V ČEM JE PROBLÉM?

ZPRAVIDLA NENÍ MOŽNÉ POZOROVAT CELÝ ŠKOLNÍ ROK A KAŽDOU VYUČOVACÍ HODINU

ROZHODNUTÍ: CO, KDY A KDE POZOROVAT?

VZORKY CHOVÁNÍ
BEHAVIOUR SAMPLING

ČASOVÉ VZORKY
TIME SAMPLING

VZORKY UDÁLOSTÍ
EVENT SAMPLING

VZORKY PROSTŘEDÍ
SITUATION SAMPLING

KDE?

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY112

VZORKY CHOVÁNÍ KDY POZOROVAT?

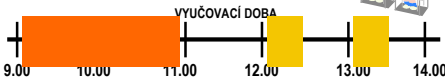
ČASOVÉ VZORKY
TIME SAMPLING

VÝBĚR ČASOVÝCH INTERVALŮ, V NICHŽ BUDE POZOROVÁNÍ PROVÁDĚNO

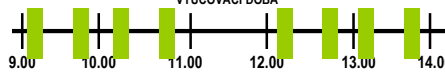
ZÍSKAT REPREZENTATIVNÍ VZOREK CHOVÁNÍ

ZÁJEM PRVNÁČKŮ O ŠKOLU

ROZHODNEME SE POZOROVAT 2 HODINY DENNĚ.

9.00 10.00 11.00 12.00 13.00 14.00

9.00 10.00 11.00 12.00 13.00 14.00

SYSTEMATICKÝ VÝBĚR
VZORKY JSOU VYBRÁNY ZÁMĚRNĚ

NÁHODNÝ VÝBĚR

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY112

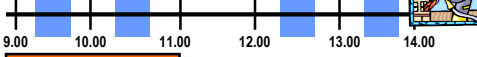
VZORKY CHOVÁNÍ CO POZOROVAT?

VZORKY UDÁLOSTÍ
EVENT SAMPLING

VÝBĚR UDÁLOSTÍ, KTERÉ BUDOU POZOROVÁNY

VHODNÉ PRO UDÁLOSTI, KTERÉ NEJSOU PŘILÍŠ ČASTÉ

PROJEVY PROSOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ V PŘEBĚHU POŽÁRU

9.00 10.00 11.00 12.00 13.00 14.00

SYSTEMATICKÝ VÝBĚR

NÁHODNÝ VÝBĚR

STANDA JEŽEK, MARTIN VACULÍK
Katedra psychologie FBS MU
vaculik@fbs.muni.cz

PSY112, PSY112

VZORKY PROSTŘEDÍ
 KDE POZOROVAT?

VZORKY PROSTŘEDÍ
 SITUATION SAMPLING

REALIZACE POZOROVÁNÍ V RŮZNÝCH PODMÍNKÁCH
 A NA RŮZNÝCH MÍSTECH

CHOVÁNÍ SE MĚNÍ V ZÁVISLOSTI NA PODMÍNKÁCH
 OKOLNÍHO PROSTŘEDÍ

ABY ZÍSKANÉ VÝSLEDKY NEBYLY PLATNÉ POUZE PRO
SPECIFICKÉ PODMÍNKY

VĚTŠÍ MNOŽSTVÍ SITUACÍ ZVYŠUJE ROZMANITOST
ZKOUMANÉHO SOUBORU

ZVYŠOVÁNÍ EXTERNÍ VALIDITY VÝZKUMU

ZÁJEM PRVNÁČKŮ O ŠKOLU

STANĀ JEŽEK, MARTIN VACULIK
 Katedra psychologie FSF MU
 vaculik@fss.muni.cz